3.5.2021

Eduskunnan Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle
StV@eduskunta.fi

E 42/2021 vp Valtioneuvoston selvitys: Digitaaliset vihreät todistukset

Lausunto EU:n digitaalisesta vihreästä todistuksesta saadusta Covid-19-rokotuksesta, sairastetusta taudista tai negatiivisesta testituloksesta

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto EU:n vihreästä todistuksesta rajanylityksen terveysturvallisuuden vahvistamiseksi Covid-19-tartunnan osalta.

EU:n esitys on kannatettava ja käytännön toimintaa selkeyttävä sekä helpottava ratkaisu rajaturvallisuuden parantamiseksi ja siihen liittyvän tarkistustoiminnan yksinkertaistamiseksi. EU:n esitys sisältää tällä hetkellä käytetyt mahdollisuudet lähtömaassa hankittavan todistuksen varmentamiseksi toimenpiteistä, joita on käytetty rajanylitykseen liittyvän Covid-19-tartunnan riskin vähentämiseksi. Yhteinen säännöspohja ja kansalliset käytännöt todistuksen turvallisesta antamisesta vähentävät EU-maiden sisällä myös väärennöksien mahdollisuutta ja helpottavat muutoin kirjavan todistusmateriaalin tarkastusta. Sosiaali- ja terveysministeriön EU:n vihreästä todistuksesta antaman perusmuistion (STM2021-00123) johtopäätökset ovat loogisia ja niihin on helppo yhtyä.

EU:n vihreän todistuksen hyödyntäminen Suomessa edellyttää monia kansallisia linjauksia ja päätöksiä, jotta todistuksesta mahdollisesti saatavissa oleva hyöty toteutuisi. Tällä hetkellä nämä linjaukset puuttuvat, mikä vaikeuttaa voimakkaasti rajaliikenteen lisääntymiseen varautumista terveydenhuollossa. Linjausten puute tullee pikaisesti myös vaikuttamaan mahdolliseen syksyn matkailun avautumiseen ja siihen valmistautumiseen.

Maahantulijalta, etenkin EU:n sisäisessä liikenteessä, edellytettävien vaatimusten selkeytystä kaivattaisiin vihreään todistukseen merkittävimpänä sisältyvän rokotustodistuksen osalta. Katsomme, että rokotuksen todistettavasti saaneiden päästäminen maahan ilman muita toimenpiteitä olisi perusteltua, vaikkakin varmennettu tutkimustieto tässä vaiheessa on edelleen vajavaista. Tämänhetkisen tiedon mukaan käytössä olevat rokotteet todennäköisimmin suojaavat vaikealta sairastumiselta ja voidaan olettaa niiden vähentävän merkittävästi myös tartuttavuutta, joskaan siitä ei selkeää lääketieteel-

HUS Helsingin yliopistollinen sairaala
Yhtymähallinto
PL 200
Stenbäckinkatu 9, Helsinki
00029 Helsinki
(09) 4711
etunimi.sukunimi@hus.fi
www.hus.fi
Y-tunnus 1567535-0

listä näyttöä vielä ole. Kokemukset etenkin Israelista ja Iso-Britanniasta viittaavat siihen, että rokotus antaisi suojaa myös tällä hetkellä kiertäviltä virusvarianteilta ja niiden leviämiseltä väestössä. SARS-CoV2 tulee kiertämään maailmalla vielä vuosien ajan ja siten uusia virusvariantteja tullaan havaitsemaan. Tästä huolimatta rajaliikennettä tulee avata ja siihen liittyvät riskit lienevät pieniä rokotettujen osalta. Uhkakuvien ilmaantuessa tilanteeseen tullee toki voida puuttua. Euroopassa väestöjen rokotuskattavuus tulee olemaan korkea syksyllä ja siten rokotustodistuksesta tullee kevään –alkusyksyn välivaiheen jälkeen merkittävin terveystodistus rajanylityksissä.

Toisin kuin monissa muissa EU-maissa Suomessa on toisen rokoteannoksen antamista viivästetty 3 kuukauteen ensimmäisestä. Siten yhden rokoteannoksen mahdollinen hyväksyminen maahantulon edellytyksenä tai sen kanssa mahdollisesti tarvittavien lisätestien tarpeellisuus tulisi päättää pikaisesti. Tällä on merkitystä etenkin Suomessa asuvien maahan paluun kannalta.

Vihreään todistukseen yhtenä sisältyvä todistus otetusta negatiivisesta testistä lähtömaassa vaatii myös käytännön soveltamisen kannalta ohjeistusta. Yhden testin perusteella tartunnanriski vähenee merkittävästi ainoastaan lyhyissä muutaman päivän kestoisissa maassaoloissa. Kansallista ohjeistusta mahdollisesti tarvittavan toisen testin osalta tarvittaisiin, mikäli sen tuomaa tartuntariskin vähentymistä halutaan hyödyntää.

EU:n vihreä todistus mahdollistaa rajalla tehtävien terveystarkastusten siirtämistä osittain jo lähtömaahan kuljetusyrityksen tehtäväksi tai rajalla muun kuin terveysviranomaisen tehtävänä. Tällä on merkittävä vaikutus rajalla tarvittavien terveysviranomaisten resursseihin, joista nyt kesäaikana kilpailevat myös lisääntyvät koronarokotukset ja kansalaisten terveyspalvelut.

EU:n vihreä todistus on selkeä mahdollisuus terveysturvallisuutta rajanylityksessä varmentavien prosessien selkeyttämiseen ja työmäärän rajaamiseen. Sen hyöty tulee vain, kun se on selkeästi liitetty kansalliseen ohjeistukseen, jossa on huomioitu rajanylityskuntien terveysviranomaisten mahdollisuudet ja resurssit.

Markku Mäkijärvi
johtajaylilääkäri

Asko Järvinen
infektioylilääkäri, HUS tartuntataudeista vastaava lääkäri